

INF1000 (Uke 5)

Mer om løkker, arrayer og metoder

Grunnkurs i programmering

Institutt for Informatikk

Universitetet i Oslo

Anja Bråthen Kristoffersen og Are Magnus Bruaset

Praktisk informasjon

- Når disse timene er over har du lært nok til å løse oblig 2
 - Frist 24. februar kl. 16.00.
 - Start tidlig, det er mye å gjøre.

I dag

- Rep: While-løkker
- Mer om løkker: **do-while** og **for**
- Arrayer
- Litt om metoder

Repetisjon: While-løkker

```
while (logisk uttrykk) {  
    //programsetninger  
}
```


Variant av while: do-while

- do-while løkke:

```
do {  
    //programsetninger  
} while (logisk uttrykk);
```

- Noen foretrekker denne fremfor while-løkker.
- I motsetning til for while-løkker vil do-while-løkker alltid utføres minst en gang.

Oppgave

- Lag et oppsett for valg fra meny.
- Skriv ut menyen:

Velg en av bokstavene A, B eller Q. Velger du:

A: kjøres metoden A

B: kjøres metoden B

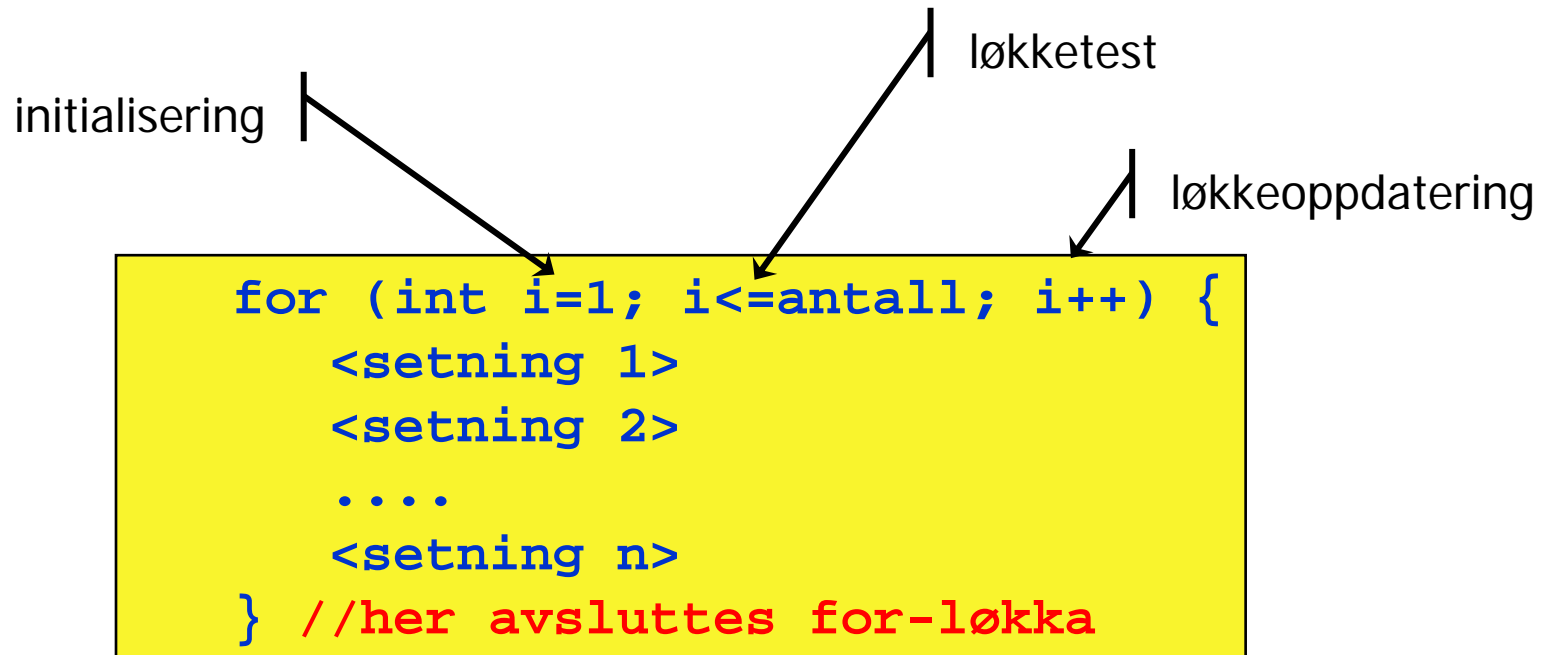
Q: Avslutter programmet
- Les inn valget, utfør valget og skriv ut menyen pånytt.

Eksempel på do-while løkke

```
do{
    skjerm.outln("Velg en av bokstavene A, B eller Q. Velger du: ");
    skjerm.outln("A: kjøres metoden A");
    skjerm.outln("B: kjøres metoden B");
    skjerm.outln("Q: Avslutter programmet");
    skjerm.out("Valg: ");
    valg = tast.inChar();
    tast.inLine();
    switch(valg){
        case 'A':
            // her skal jeg kalle på metodeA, lærer det senere i timen;
            break; // etter break hopper vi ut av switch og tilbake i do-while løkka
        case 'B':
            // her skal jeg kalle på metodeB, lærer det senere i timen;
            break;
        case 'Q':
            skjerm.outln("Programmet avslutter");
            break;
        default:
            skjerm.outln("Ugyldig valg");
            break;
    } // avslutter switch kommandoen.
}while(valg != 'Q'); //her avsluttes do-while løkken.
```

For-setninger

- En annen måte å få utført en instruksjon (evt. blokk av instruksjoner) mange ganger er ved hjelp av en for-løkke:

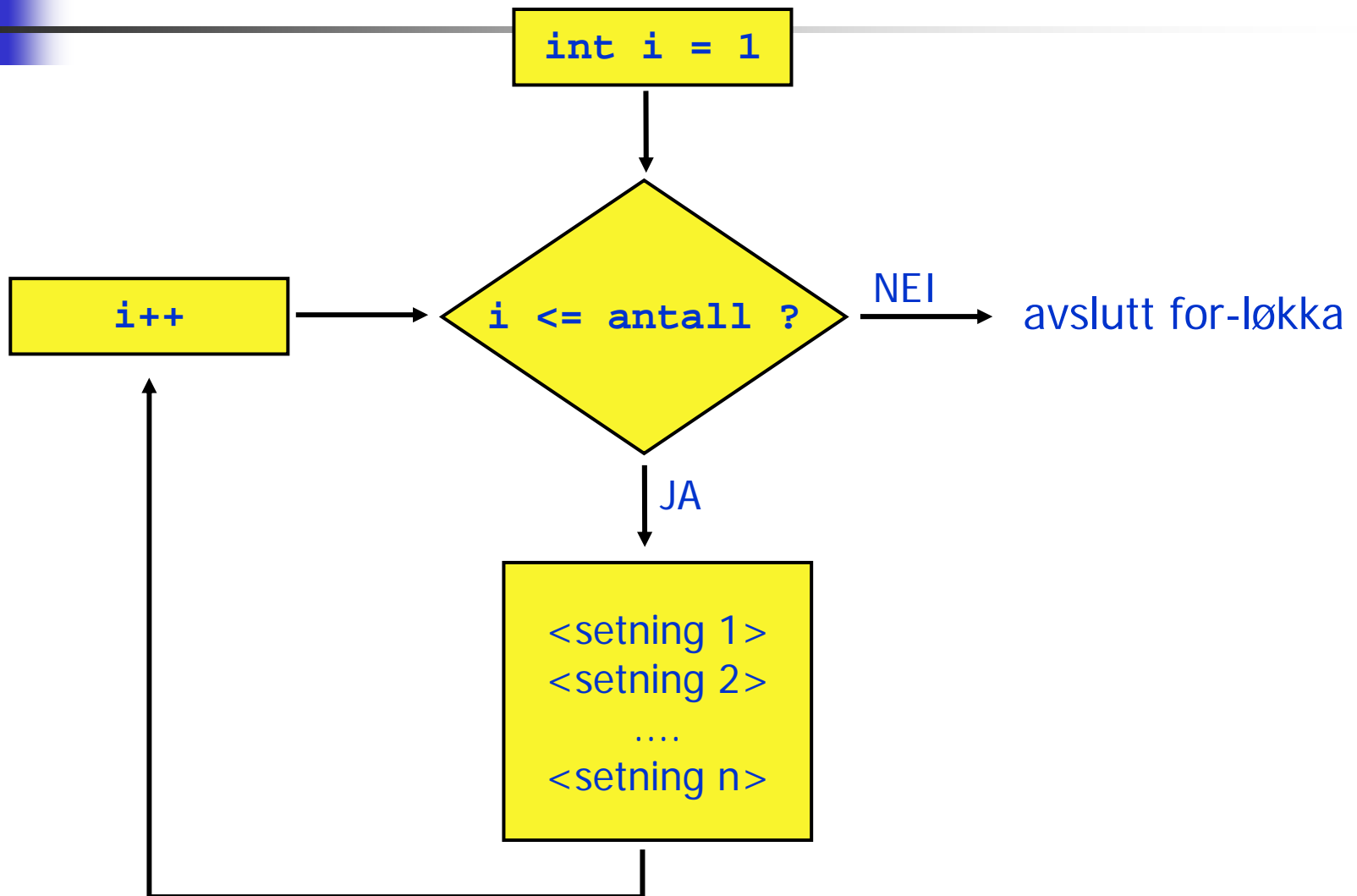

For-setningens struktur

1. Først deklarerer tellevariabelen **i**, som settes lik 1
2. Hvis **i <= antall** gå til punkt 3; hvis ikke avsluttes for-setningen
3. Utfør setningene inni for-løkke-bolken
4. Utfør **i++** og gå til punkt 2

Hvordan for-setningen virker

Operatorene ++ og --

Instruksjon	Alternativ 1 Prefiks- operator	Alternativ 2 Postfiks- operator
<code>i = i + 1</code>	<code>++i</code>	<code>i++</code>
<code>i = i - 1</code>	<code>--i</code>	<code>i--</code>

Prefiks/postfiks - forskjeller

- `++i`, `i++`, `--i` og `i--` endrer ikke bare på verdien til `i`, de er dessuten uttrykk som selv har en verdi. Eksempel:

```
// Skriv ut i og øk deretter i med 1 (postfiks)
```

```
System.out.println(i++);
```

```
// Øk i med 1 og skriv deretter ut i (prefiks)
```

```
System.out.println(++i);
```

- Prefiks-operatorene endrer verdien til variabelen før uttrykket er evaluert.
- Postfiks-operatorene endrer verdien etter at uttrykket er evaluert.

Oppgave

Program kode	Verdien til k	Verdien til m	Verdien til n
<code>int k = 0;</code>	0	-	-
<code>int m;</code>	0	-	-
<code>int n;</code>	0	-	-
<code>k = k + 1;</code>	1	-	-
<code>m = ++k;</code>	2	2	-
<code>n = 1 + k++;</code>	3	2	3

Nøtt

- Hva blir utskriften fra dette programmet?

```
class InkrementOperator {  
    public static void main (String [] args)  
    {  
        for (int i = 0; i < 10; i++) {  
            int j = i;  
            int k = j++ + ++j;  
            System.out.println("k = " + k);  
        } //slutt for  
    } //slutt main  
} //slutt InkrementOperator
```


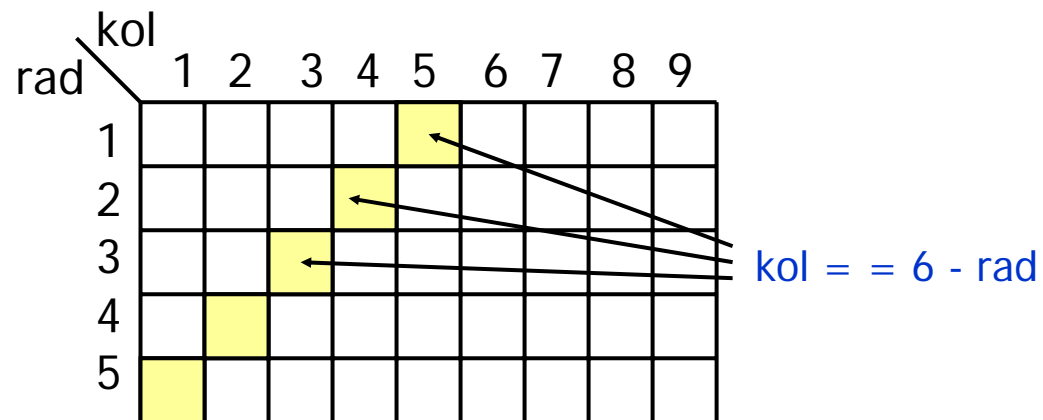
Kompilering og kjøring

```
> javac InkrementOperator.java
➤ java InkrementOperator
k=2
k=4
k=6
k=8
k=10
k=12
k=14
k=16
k=18
k=20
```

Nesting av løkker

- Ofte behov for å neste løkke-setninger inne i hverandre
- Eksempel: Skriv følgende på skjermen:

```
1
212
32123
4321234
543212345
```


- Ytre løkke styrer utskrift av linjene
- Indre løkke skriver ut de enkelte tegnene på en linje

Programmet


```
class SkrivPyramide {
    public static void main (String [] args) {
        for (int rad = 1; rad < 6; rad++) {

            for (int kol = 1; kol < 6 - rad; kol++) {
                System.out.print(" ");
            }

            for (int sif = rad; sif >= 1; sif--) {
                System.out.print(sif);
            }

            for (int sif = 2; sif <= rad; sif++) {
                System.out.print(sif);
            }

            System.out.println();
        } //avslutt for (int rad...
    } //avslutt main
} //avslutt SkrivPyramide
```


Kompilering og kjøring

```
> javac SkrivPyramide.java
➤ java SkrivPyramide
    1
   212
  32123
 4321234
543212345
```


Variabler

- Hittil har vi sett på variable som kan inneholde en enkelt verdi:
 - en **int**-variabel har plass til ett heltall
 - en **double**-variabel har plass til ett desimaltall
 - en **String**-variabel har plass til en enkelt tekststreng
 - OSV.

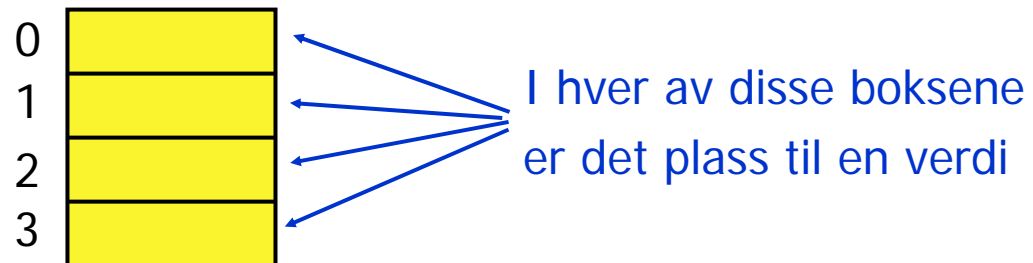

Arrayer

- Arrayer er "variable" som kan holde på mange verdier:
 - en **int**-array har plass til mange heltall
 - en **double**-array har plass til mange desimaltall
 - en **String**-array har plass til mange tekststrenger
 - OSV.

Arrayer

- Verdiene som ligger i en array har hver sin posisjon (= indeks):
 - 0, 1, 2,, k-1 hvor k = lengden til arrayen
- En array med lengde 4 kan visualiseres slik:

Deklarere og opprette arrayer

- Syntaks for å deklarerere en array:

```
datatype[] arrayNavn;
```

↑ f.eks. int, double, boolean eller String

- Syntaks for å opprette en array. Før vi kan begynne å bruke en deklarerert array, må vi fortelle hvor lang den skal være. Det kan gjøres på to måter:

```
int k = 10;
```

```
arrayNavn = new datatype[k]; // k er ønsket lengde
```

```
arrayNavn = new datatype[]{verdi1, verdi2, ..., verdiK};
```


Deklarere og opprette arrayer

- De to trinnene kan slås sammen til en setning:

```
int k = 100;
```

```
datatype[] arrayNavn = new datatype[k];
```

```
datatype[] arrayNavn = {verdi1, ..., verdiK};
```

Eksempel

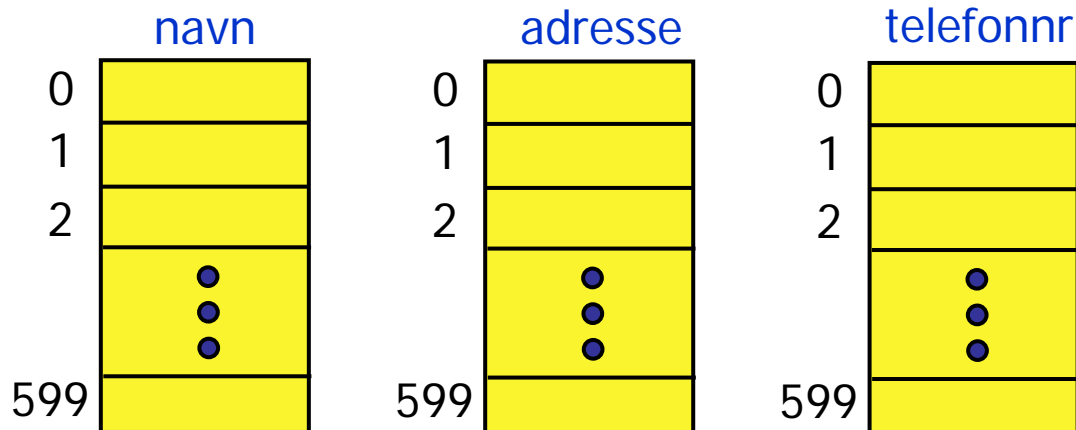
- Ønsker å lagre navn, adresse og telefonnr for studentene på inf1000 (anta max 600 studenter):

```
String[] navn = new String[600];
```

```
String[] adresse = new String[600];
```

```
int[] telefonnr = new int[600];
```

- Resultatet kan visualiseres slik:

Verdiene i en array

- Anta at vi har deklarerert og opprettet følgende array:

```
int[] tlf = new int[600];
```

- For å få tak i de enkelte verdiene i arrayen:

```
tlf[0], tlf[1], tlf[2], ..., tlf[599]
```

- For å få tak i lengden på arrayen:

```
tlf.length // NB: ingen parenteser til slutt
```


Initialisering av arrayer

- Når en array blir opprettet, blir den samtidig initialisert :
 - `int [] k = new int[100];` // Nå er alle `k[i] == 0`
 - `double [] x = new double[100];` // Nå er alle `x[i] == 0.0`
 - `boolean [] b = new boolean[100];` // Nå er alle `b[i] == false`
 - `char [] c = new char[100];` // Nå er alle `c[i] == '\u0000'`

Spesielt om String-arrayer

- `String[] s = new String[100];`
`// Nå er alle s[i] == null`
- Merk: **string**-arrayer initialiseres med den spesielle verdien `null`. Dette er *ikke* en tekststreng og må ikke blandes sammen med en tom tekst: `""`.
- For å kunne bruke verdien `s[i]` til noe fornuftig må du først sørge for å gi `s[i]` en tekststreng-verdi, f.eks. `s[i] = "Per"` eller `s[i] = ""`.

Eksempel:

Lese 10 desimaltall fra terminal

```
import easyIO.*;

class LesFraTerminal {
    public static void main (String [] args) {
        In tastatur = new In();
        double[] a = new double[10];
        for (int i = 0; i < 10; i++) {
            System.out.print("Oppgi neste verdi: ");
            a[i] = tastatur.inDouble();
        }

        // Nå er verdiene i a lest inn
        // Vi kan evt. gjøre noe med verdiene i a

    } //avslutter main
} //avslutter LesFraTerminal
```

Eksempel: Finne en bestemt verdi

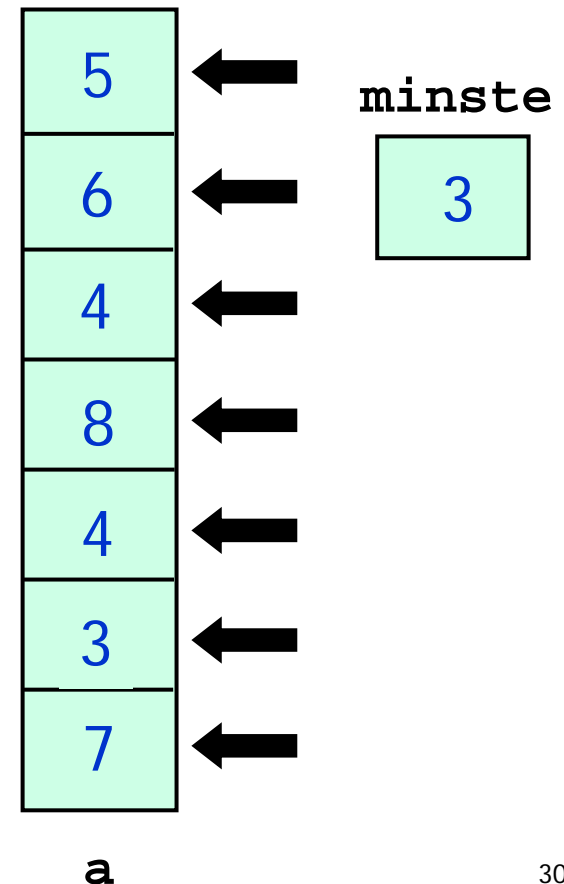
```
/* Gitt int-array a og int-variabel x. Finnes verdien x  
også i a? */
```

```
boolean funnet = false;  
int i = 0;  
while (i < a.length && !funnet) {  
    if (a[i] == x) {  
        funnet = true;  
    }  
    i++;  
}  
if (funnet) {  
    System.out.println("Verdien ligger i posisjon " + (i-1));  
} else {  
    System.out.println("Verdien ble ikke funnet!");  
}
```

Eksempel: Finne minste verdi

- Slik kan man finne den minste verdien i en array:

```
//Anta at x er en double-array  
  
double minste = a[0];  
for (int i = 1; i < a.length; i++) {  
    if (a[i] < minste) {  
        minste = a[i];  
    }  
}  
  
// Nå er minste lik den minste  
// verdien i x
```

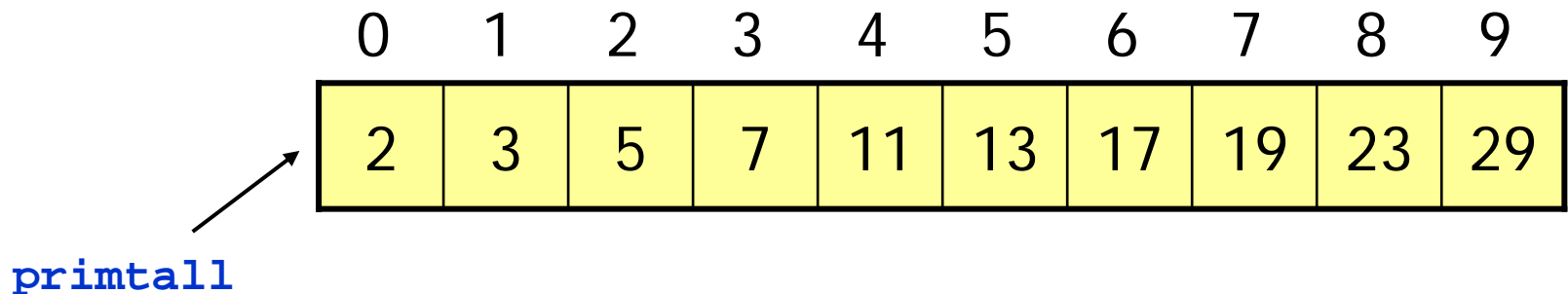

En array-variabel er en adresse

- Når vi deklarerer en array så refererer arraynavnet ikke til selve verdiene i arrayen, men til adressen (i hukommelsen) hvor verdiene ligger lagret.
- Resultatet etter at vi har utført

```
int[] printall = {2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29};
```

kan visualiseres slik:

Å kopiere en array-adresse

- Hvis vi har

```
double[ ] x = new double [100];
```

så vil

```
double[ ] y = x;
```

medføre at adressen til arrayen vi opprettet kopieres over til variabelen **y**.

Dermed har vi fortsatt bare ett sett med verdier lagret, men vi har to referanser til arrayen, **x** og **y**.

Oppgave

Hva blir utskriften fra følgende program?

```
class ToArrayer {
    public static void main (String [] args) {
        int[] x = new int[10];
        int[] y = x;

        for (int i = 0; i < 10; i++) {
            x[i] = i;
        }

        for (int i = 0; i < 10; i++) {

            System.out.println(y[i]);
        }
    }
}
```


Kompilering og kjøring

```
> javac ToArrayer.java
```

```
> java ToArrayer
```

```
0
```

```
1
```

```
2
```

```
3
```

```
4
```

```
5
```

```
6
```

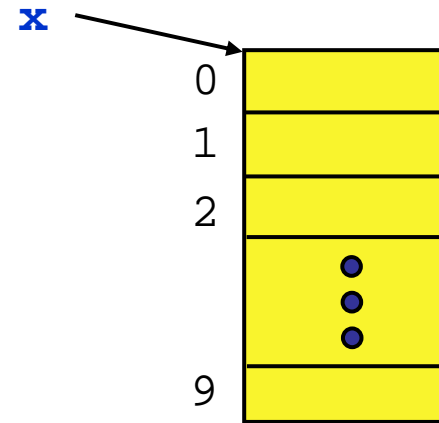
```
7
```

```
8
```

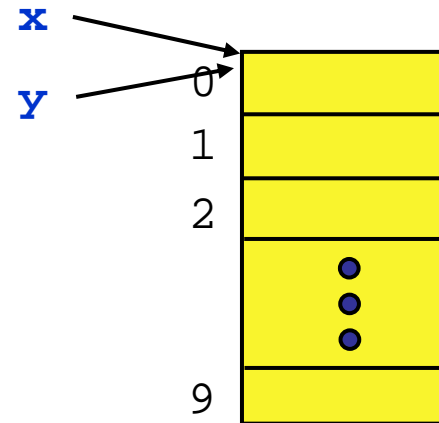
```
9
```

Hva som skjedde...

```
int[] x = new int[10];
```



```
int[] y = x;
```


Kopiering av arrayer

Vi kan ikke lage en kopi av en array x ved å skrive

```
int[] y = x;
```

siden dette bare medfører at adressen til arrayen legges inn i y . y peker dermed på samme array sin x peker på.

Kopiering av arrayer

- Skal vi lage en kopi, må vi først opprette en array til (f.eks. y), og så kopiere over verdiene en for en:

```
double[] y = new double[x.length];  
for (int i=0; i<x.length; i++) {  
    y[i] = x[i];  
}
```

- Det finnes også ferdige verktøy i Java for å kopiere en array, f.eks:

```
int [] y = (int []) x.clone();
```


Når arrayen blir for liten

- Kan ha behov for å utvide en array
- Framgangsmåte:
 - Deklarer og opprett en ny array **temp** som er av ønsket lengde
 - Flytt over alle verdier fra opprinnelig array til **temp**
 - Sett opprinnelig array-peker til å peke på **temp**

Når arrayen blir for liten

- Programkode:

```
/* Anta at tall er en int-array og at vi  
ønsker å utvide tall til dobbel lengde */  
  
int[] temp = new int[2 * tall.length];  
for (int i = 0; i < tall.length; i++) {  
    temp[i] = tall[i];  
}  
tall = temp;
```

Flerdimensjonale arrayer

- Vi kan også deklarerer todimensjonale (og høyeredimensjonale) arrayer.

- Eksempel:

```
int[][] soltimer = new int[12][31];
```

- Resultat:

`soltimer`

	0	1	2	3	4	...	30
0						
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						

Flerdimensjonale arrayer

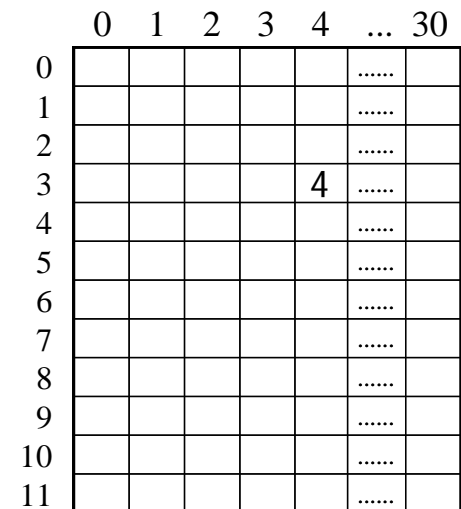
- Eksempler på bruk:

```
soltimer[3][4] = 4;
```

```
int antallRader = soltimer.length;
```

```
int antallKolonner = soltimer[0].length;
```

soltimer

	0	1	2	3	4	...	30
0						
1						
2						
3					4	
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						

Blokker og metoder

- En blokk er en samling instruksjoner omgitt av krøllparenteser:

```
{  
    instruksjon 1;  
    instruksjon 2;  
    ....  
    instruksjon n;  
}
```

- Alle steder i et Java-program hvor det kan stå en instruksjon, kan vi om ønskelig i stedet sette inn en blokk

Metoder

- Siden en blokk ofte forekommer flere steder i et program, hadde det vært praktisk om vi kunne definert blokken en gang for alle og gitt den et navn.

Da trenger vi bare å angi blokkens navn hvert sted vi ønsket å få utført instruksjonene i blokken.

- Dette er fullt mulig i Java ved hjelp av det som kalles metoder

Metoder

- En metode er essensielt en navngitt blokk med instruksjoner som vi kan få utført hvor som helst i et program ved å angi metodens navn
- Beskrivelsen av hva metoden skal hete og hvilke instruksjoner som skal ligge i metoden kalles en metode-deklarasjon.

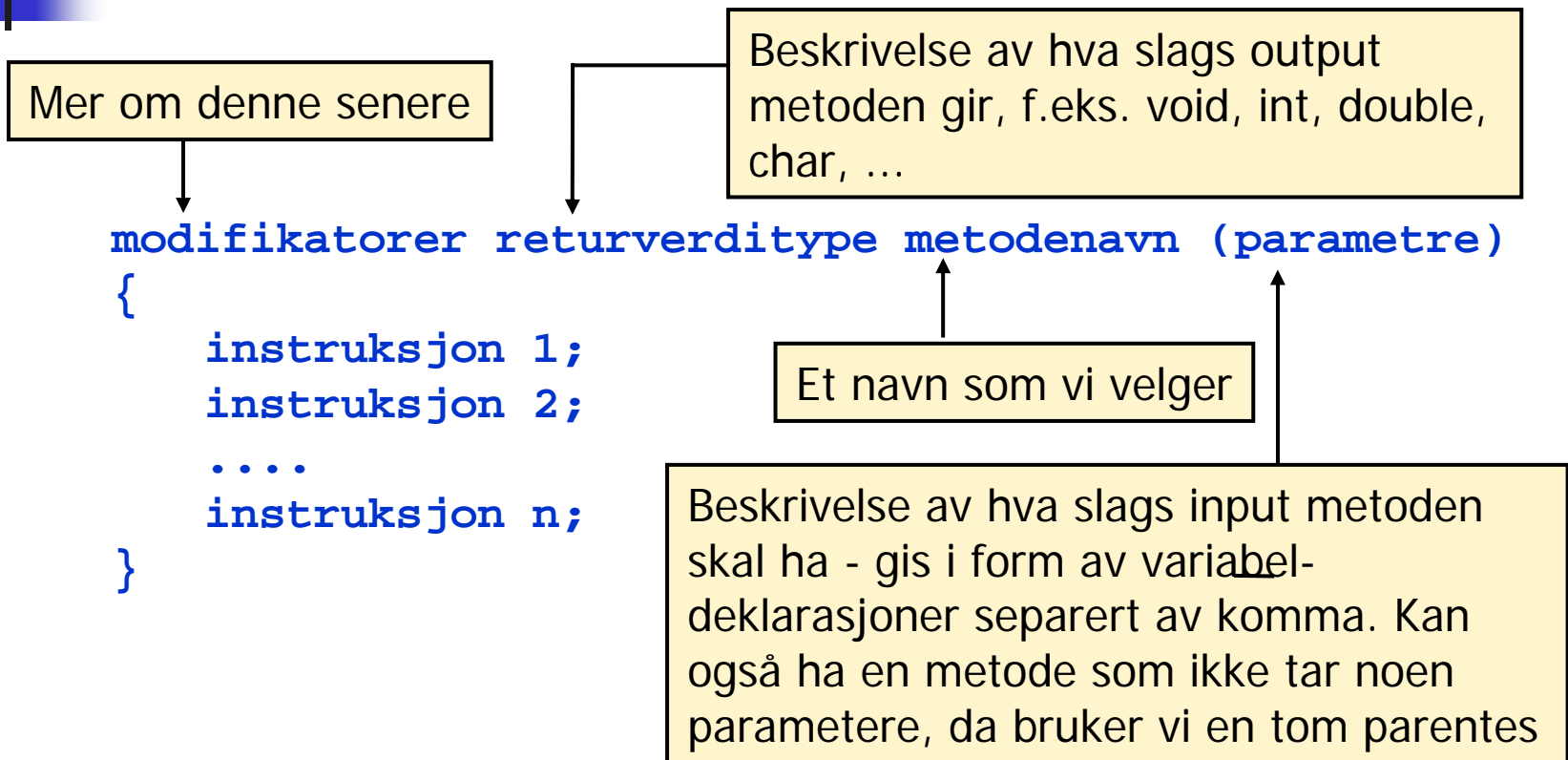
Metoder

- `main`-metoden er et eksempel på en metode-deklarasjon:

```
      modifikatorer      retur- metode-      formelle
      {                 type   navn         parametre
public static void main (String[] args) {
    ..... } metodekropp ("innmat")
    .....
}
```

- En klasse kan inneholde vilkårlig mange metode-deklarasjoner

Å deklarerere en metode

Merk at en metode *kan* kreve input og at den *kan* returnere en verdi, men ingen av delene er nødvendig. I enkleste tilfelle er det ingen input og ingen output.

Å benytte en metode

- Når vi benytter en metode sier vi at vi kaller på metoden
- For å kalle på en metode uten parametere, skriver vi ganske enkelt

`metodenavn() ;`

Metoder med parametre

- Ved kall på en metode med parametre må
 - vi oppgi like mange verdier som metoden har parametre
 - i'te verdi må ha samme datatype som i'te parameter i metode-deklarasjonen
- Eksempel:

```
metodenavn( 34.2, 53, 6 );
```


Metoder med returverdi

- Hvis metoden returnerer en verdi, kan vi velge om verdien skal tas vare på eller ikke når metoden kalles.
- Eksempel hvor vi tar vare på verdien:

```
double sum = metodenavn(25.3, 52, 7);
```

Eksempel:

Metode uten input/output

```
static void skrivStjerner() {  
    String s = "*****";  
    System.out.println(s);  
    System.out.println(s);  
    System.out.println(s);  
    System.out.println(s);  
}
```

- Forklaring:
 - static er en modifikator som forteller at dette er en klassemetode og ikke en objektmetode, dvs metoden skal ikke benyttes inni et objekt.
 - void er en returverditype som forteller at metoden ikke gir noe output.
 - skrivStjerner er det navnet vi har valgt å gi metoden

Eksempel på bruk

```
class Stjerner {  
  
    public static void main (String[] args) {  
        skrivStjerner();  
        System.out.println("Hei");  
        skrivStjerner();  
    } //slutt main  
  
    static void skrivStjerner () {  
        String s = "*****";  
        System.out.println(s);  
        System.out.println(s);  
        System.out.println(s);  
        System.out.println(s);  
    } //slutt skrivStjerner  
  
} //slutt Stjerner
```


Kompilering og kjøring

```
> javac Stjerner.java
```

```
> java Stjerner
```

```
*****
```

```
*****
```

```
*****
```

```
*****
```

```
Hei
```

```
*****
```

```
*****
```

```
*****
```

```
*****
```